

แนวทางการพิจารณาตราสารหนี้ตามเงื่อนไข SPPI
และ การพิจารณาสถานะ (Stage)
ภายใต้ TFRS 9

Thai Bond Market Association

1. Introduction & Objective

มาตรฐานบัญชีสากลใหม่ (International Financial Reporting Standards: IFRS) ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (“IFRS 9”) ที่จะมีผลบังคับใช้กับภาคธุรกิจของไทยในต้นปี 2563 นี้ มีการปรับปรุง ใน 3 ส่วนด้วยกัน คือ

- (1) การจัดประเภทรายการและการวัดมูลค่า (Classification and Measurement)
- (2) การด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน (Impairment)
- (3) การบัญชีป้องกันความเสี่ยง (Hedge Accounting)

สำหรับการพิจารณาการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงินตาม TFRS 9 นั้นกำหนดให้กิจการต้องกันเงินสำรองเพื่อรองรับความเสียหายจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งเป็นมุมมองในเชิง Looking forward เพื่อความมั่นคงของกิจการ ซึ่งให้แนวทางเพิ่มเติมในการประมาณการค่าเพื่อการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน

เนื่องจากการปรับปรุงในส่วนที่ 1 และ 2 ดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวเนื่องกับการบันทึกบัญชีของกิจการที่มีการลงทุนในตราสารหนี้ สมาคมตลาดตราสารหนี้ไทย (Thai Bond Market Association: ThaiBMA) จึงได้ ทำการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมตลาดเพื่อจัดทำแนวทางการพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมตราสารหนี้เพื่อจะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ร่วมตลาด

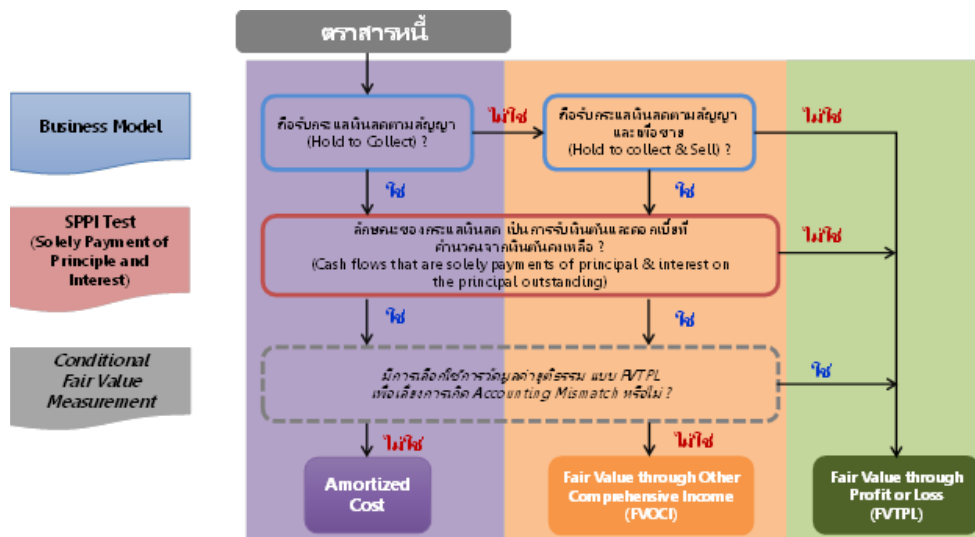
การจัดประเภทและวัดมูลค่า เป็นการพิจารณาลักษณะของตราสารหนี้ที่ลงทุนเพื่อจะได้ลงบัญชีให้ถูกประเภท ซึ่งจะเชื่อมโยงกับการด้อยค่าต่อไป โดยมี 2 เงื่อนไขในการพิจารณา ดังนี้

1. พิจารณาว่ากิจการหรือองค์กรมีเป้าหมายของการลงทุนตราสารหนี้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร (Business Model) โดยกำหนดไว้ 3 วัตถุประสงค์ คือ 1.1) เพื่อรับเงินต้นคืนและดอกเบี้ยตลอดตามสัญญาเท่านั้น (Hold to collect) 1.2) เพื่อรับกระแสเงินสดตามสัญญาเช่นเดียวกับ 1.1) และอาจขายในอนาคต (Hold & Sell) และ 1.3) เพื่อเก็งกำไรระยะสั้น (Hold for trading)
2. พิจารณากระแสเงินสดตามสัญญาจากตราสารหนี้ที่ลงทุนว่าประกอบด้วยเงินต้นและดอกเบี้ยเท่านั้นหรือไม่ (Solely Payment of Principal and Interest - SPPI) โดยดอกเบี้ยนั้นต้อง

ครอบคลุมกระแสเงินสดที่สะท้อนมูลค่าเงินตามเวลา ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงสภาพคล่อง และต้นทุนการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการถือสินทรัพย์ทางการเงินในช่วงระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง

เมื่อพิจารณาตาม 2 เงื่อนไขแล้ว จะทำให้สามารถจัดประเภทได้ว่าควรวัดมูลค่าของตราสารหนี้ที่ถือครองนั้นแบบใด เป็นการวัดแบบ ราคาทุนตัดจำหน่าย (Amortized Cost- AC) หรือ มูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Fair Value through Other Comprehensive Income - FVOCI) หรือ มูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรหรือขาดทุน (Fair Value through Profit or Loss - FVPL) หากประเมินแล้วการวัดมูลค่าตกอยู่ในสองแบบแรก การถือครองตราสารหนี้นั้นก็เข้าข่ายที่จะต้องตั้งสำรองเผื่อการด้อยค่า ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ TIFRS 9 ส่วนที่สอง เรื่องการด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน

แผนภาพ: หลักการจัดประเภทรายการและวัดมูลค่า

การด้อยค่าของเครื่องมือทางการเงิน เป็นการประเมินความเสี่ยงด้านเครดิตของตราสารหนี้ที่ลงทุนว่า ความเสี่ยงด้านเครดิตมีการเปลี่ยนแปลงไปจากวันที่รับรู้ครั้งแรกเมื่อลงทุนหรือไม่ โดยการพิจารณาสถานะ (Stage) ของตราสารหนี้ มีทั้งหมด 3 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้ ระดับ 1 หมายถึง ความเสี่ยงด้านเครดิตยังไม่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ระดับ 2 หมายถึง ความเสี่ยงด้านเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และ ระดับ 3 หมายถึง

ความเสี่ยงด้านเครดิตมีหลักฐานการด้อยค่าที่เป็นรูปธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสถานะจะส่งผลต่อการรับรู้ผล
ขาดทุนด้านเครดิตหรือค่าเผื่อการด้อยค่า

*โดยแนวทางที่นำเสนอในรายงานฉบับนี้ เป็นเพียงแนวทางการพิจารณาที่อ้างอิงกับคุณลักษณะของ
ตราสารหนี้ประเภทต่างๆ ของไทยในปัจจุบันภายใต้ข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9
เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (TFRS 9) ดังนั้น การกำหนดวิธีการบัญชีที่เหมาะสมต้องพิจารณาตามข้อกำหนด
ของ TFRS 9 และมาตรฐานการรายงานทางการเงินอื่นที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ*

2. หลักการพิจารณาตราสารหนี้ภายใต้เกณฑ์และเงื่อนไขกระแสเงินสดตามสัญญาของสินทรัพย์ทางการเงิน (Solely Payment of Principal and Interest: SPPI)

ก่อนที่จะพิจารณาตราสารหนี้ภายใต้เกณฑ์และเงื่อนไข SPPI ตราสารเหล่านั้นต้องผ่านการพิจารณาแล้วว่า เป็นเครื่องมือทางการเงินที่ถูกระบุในบริบทของการเป็นตราสารหนี้

การพิจารณาตราสารหนี้ภายใต้เงื่อนไข SPPI มีหลักการพิจารณาตาม มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน” (TFRS 9) ย่อหน้าที่ ข4.1.7 ถึง ข4.1.12 นั่นคือ ตราสารหนี้ใดๆ ที่มีลักษณะของ **กระแสเงินสดตามสัญญาเป็นการจ่ายเพียงเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้นที่เป็นไปตามการให้กู้ยืมโดยทั่วไป** ซึ่งผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยจะสะท้อนถึงมูลค่าเงินตามเวลา ความเสี่ยงด้านเครดิต ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หรืออาจรวมถึงต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการถือสินทรัพย์ทางการเงินในช่วงระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง จะถือว่าตราสารหนี้นั้นสอดคล้องตามเงื่อนไข SPPI ดังนั้น **ตราสารหนี้ทั่วไปที่ไม่มี ความซับซ้อน ได้แก่ ตราสารหนี้ที่มีกำหนดอายุ กำหนดอัตราดอกเบี้ย กำหนดงวดการจ่ายดอกเบี้ยและไม่มีสิทธิแปลง** จะเป็นตราสารหนี้ที่มีลักษณะของกระแสเงินสดตามสัญญาที่สอดคล้องตามเงื่อนไข SPPI ส่วนตราสารหนี้ที่มีความซับซ้อนควรพิจารณาตามข้อกำหนดของ TFRS 9 เป็นรายตราสาร ซึ่งมีตัวอย่างการพิจารณาดังนี้

ชนิดตราสาร	ลักษณะของตราสาร	การวิเคราะห์
ตราสารที่จ่ายดอกเบี้ยแบบลอยตัว (Floating rate note)	ตราสารที่มีการจ่ายอัตราดอกเบี้ยที่ผันแปรและมีวันครบกำหนดระบุไว้ โดยผู้กู้สามารถเลือกอัตราดอกเบี้ยตลาดได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ณ วันที่ปรับอัตราดอกเบี้ยแต่ละครั้ง ผู้กู้สามารถเลือกจ่ายดอกเบี้ย LIBOR สำหรับระยะเวลา 3 เดือนในช่วงเวลา 3 เดือน หรือจ่ายดอกเบี้ย LIBOR สำหรับระยะเวลา 1 เดือนในช่วงเวลา 1 เดือนได้	- หากใช้เทอมของอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงที่สอดคล้องกับงวดการจ่าย เช่น BOT202A ที่อ้างอิงกับดอกเบี้ย BIBOR 3 เดือนสำหรับงวดการจ่ายดอกเบี้ยทุกไตรมาส เป็นต้น จะพิจารณาว่าเป็นไปตามเงื่อนไข SPPI - รายละเอียดสามารถดูได้จาก TFRS 9 ย่อหน้า ข.4.1.13
พันธบัตรชดเชยเงินเพื่อ	หุ้นกู้ที่มีวันครบกำหนดระบุไว้ การจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงิน	- การอ้างอิงการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้นกับดัชนีเงินเพื่อ

<p>(Inflation-linked bond)</p>	<p>ต้น อ้างอิงกับดัชนีเงินเฟ้อบนสกุลเงินเดียวกับสกุลเงินของตราสารที่ออก ทั้งนี้การอ้างอิงกับเงินเฟ้อไม่มีลักษณะเป็นการปรับมูลค่าทางการเงินและเงินต้นได้รับการคุ้มครอง</p>	<p>ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นการปรับมูลค่าทางการเงินตามตัวแปรอื่น เช่น ผลการดำเนินงานของลูกหนี้ เป็นการปรับมูลค่าเงินตามเวลาให้เป็นปัจจุบัน ดอกเบี้ยที่จ่ายจึงเป็นผลตอบแทนสำหรับมูลค่าเงินตามเวลาของยอดคงเหลือของเงินต้น จะพิจารณาว่าเป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>- รายละเอียดสามารถดูได้จาก TFRS 9 ย่อหน้า ข.4.1.13</p>
<p>หุ้นกู้ที่มีลักษณะคล้ายทุน หรือ หุ้นกู้ชั่วนิรันดร์ (Perpetual bond)</p> <p>หมายเหตุ: เฉพาะ Perpetual bond ที่ผ่านการพิจารณาว่าเป็นหนี้</p>	<p>ตราสารที่ไม่มีวันครบกำหนด แต่ผู้ออกตราสารอาจซื้อคืนตราสารได้ตลอดเวลา โดยจะต้องจ่ายตามราคาที่เราไว้บวกด้วยดอกเบี้ยคงค้างที่ให้กับผู้ออกตราสาร ตราสารนั้นจ่ายดอกเบี้ยด้วยอัตราดอกเบี้ยตลาด แต่ผู้ออกตราสารจะไม่จ่ายชำระดอกเบี้ยได้ หากการจ่ายจะทำให้เกิดปัญหากับการดำเนินธุรกิจแบบต่อเนื่อง และจะไม่มีกระแสเป็นดอกเบี้ยบนดอกเบี้ยคงค้างที่ถูกเลื่อนการจ่ายชำระออกไป</p>	<p>- หากผู้ออกตราสารเลื่อนการจ่ายดอกเบี้ยและไม่มีการคำนวณดอกเบี้ยให้กับดอกเบี้ยค้างจ่าย หรือก็คือ ไม่มีการสะสมเป็นดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ดอกเบี้ยของตราสารไม่ได้สะท้อนสิ่งตอบแทนสำหรับมูลค่าเงินตามเวลาของยอดหนี้คงเหลือ จะพิจารณาว่าไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>- หากมีการคิดดอกเบี้ยสะสมบนดอกเบี้ยค้างจ่ายในกรณีดังกล่าว กระแสเงินสดตามสัญญาอาจจัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้น จะพิจารณาว่าเป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>- รายละเอียดสามารถดูได้จาก TFRS 9 ย่อหน้า ข.4.1.14</p>
<p>หุ้นกู้แปลงสภาพ (Convertible bond)</p>	<p>หุ้นกู้แปลงสภาพที่สามารถแปลงเป็นตราสารทุนของผู้ออกตราสารในจำนวนที่ระบุไว้</p>	<p>- หุ้นกู้แปลงสภาพที่กำหนดจำนวนตราสารทุนที่สามารถแปลงสภาพได้ จะมีกระแสเงินสดตามสัญญาเกิดขึ้นที่ไม่จัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือ</p>

		<p>ของเงินต้น เนื่องจากกระแสเงินสดแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนที่ไม่สอดคล้องกับการให้กู้ยืมโดยทั่วไป เช่น ผลตอบแทนสัมพันธ์กับมูลค่าของตราสารทุนของผู้ออกตราสาร จะพิจารณาว่าไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>- รายละเอียดสามารถดูได้จาก TFRS 9 ย่อหน้า ข.4.1.14</p>
<p>ตราสารเงินกองทุน (Basel III bond)</p>	<p>ตราสารออกโดยธนาคารที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล และมีการระบุระยะเวลาครบกำหนด ตราสารจ่ายดอกเบี้ยในอัตราคงที่ และกระแสเงินสดตามสัญญาไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้</p> <p>อย่างไรก็ตาม ผู้ออกอยู่ภายใต้ข้อกำหนดซึ่งอนุญาตหรือกำหนดให้องค์กรภาครัฐเรียกเก็บขาดทุนจากตราสารจากผู้ถือตราสารสำหรับตราสารบางประเภทซึ่งรวมถึงตราสารชนิดนี้เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ระบุไว้เฉพาะ เช่น องค์กรภาครัฐมีอำนาจที่จะลดมูลค่าของราคาที่ตราไว้ของตราสารชนิดนี้ หรือแปลงตราสารเหล่านี้เป็นหุ้นสามัญของผู้ออกในจำนวนที่ระบุไว้แน่นอน ถ้าองค์กรภาครัฐพิจารณาว่าผู้ออกตราสารประสบปัญหาด้านการเงินอย่างรุนแรง และต้องการเงินทุนสำรองตามข้อกำหนดกฎหมายเพิ่มขึ้น หรือล้มละลาย</p>	<p>- หากข้อบังคับที่กำหนดโดยองค์กรภาครัฐเรื่องการเรียกเก็บขาดทุนจากผู้ถือตราสารชนิดนี้มีการระบุอย่างชัดเจนถึงเงื่อนไขที่ต้องดำรงไว้ในสัญญาของตราสาร จะพิจารณาว่าไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>- รายละเอียดสามารถดูได้จาก TFRS 9 ย่อหน้า ข.4.1.13</p>
<p>หุ้นกู้ Securitization (Securitized)</p>	<p>ตราสารที่มีลักษณะสำคัญในเรื่องของกระแสเงินสดที่ได้รับจากกองสินทรัพย์จะ</p>	<p>ผู้ลงทุนต้องพิจารณาว่ากระแสเงินสดตามสัญญาของหุ้นกุดังกล่าวจัดเป็นการจ่ายเงิน</p>

<p>bond)</p>	<p>นำมาจ่ายเป็นผลตอบแทนและคืนเงินต้นให้แก่ผู้ลงทุน</p>	<p>ต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้นหรือไม่ หากหุ้นกู้ดังกล่าวมีเงื่อนไขซึ่งก่อให้เกิดกระแสเงินสดหรือจำกัดกระแสเงินสดในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับการจ่ายเงินที่แสดงถึงเงินต้นและดอกเบี้ย ให้พิจารณาว่าหุ้นกู้ดังกล่าวไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>โดยสรุป หากหุ้นกู้ดังกล่าวมีโครงสร้างการส่งผ่านกระแสเงินสดจากกองสินทรัพย์ไปยังนักลงทุนแบบ <i>Pay-through</i> ที่นักลงทุนจะได้รับกระแสเงินสดที่แน่นอนในอัตราที่กำหนด ให้พิจารณาว่าหุ้นกู้ดังกล่าวเป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p> <p>ส่วนในกรณีที่หุ้นกู้ดังกล่าวมีโครงสร้างการส่งผ่านกระแสเงินสดจากกองสินทรัพย์ไปยังนักลงทุนแบบ <i>Pass-through</i> ที่นักลงทุนจะได้รับกระแสเงินสดไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับมูลค่ากระแสเงินที่ได้รับจริงจากกองสินทรัพย์ ให้พิจารณาว่าหุ้นกู้ดังกล่าวไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</p>
<p>หุ้นกู้แฝงสิทธิให้ผู้ ออกหุ้นกู้ไถ่ถอนก่อน กำหนด (Callable bond)</p>	<p>ตราสารที่มีลักษณะสำคัญที่ผู้ออกหุ้นกู้มีสิทธิที่จะเรียกไถ่ถอนได้ก่อนครบกำหนด โดยการไถ่ถอนอาจจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด ซึ่งการจ่ายคืนเงินต้นอาจรวมเงินชดเชยการเรียกไถ่ถอนก่อนกำหนด</p>	<p>ลักษณะของหุ้นกู้ประเภทที่มีสิทธิแฝง Call option ที่ให้สิทธิแก่ผู้ออกหุ้นกู้ในการไถ่ถอนก่อนครบกำหนด มิได้หมายความว่ากระแสเงินสดตามสัญญาจะไม่จัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้น เว้นแต่ในกรณีที่จำนวนเงินตามสิทธิที่จะซื้อคืนมิได้สะท้อนถึงการจ่ายเงิน</p>

		<p>ต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้น ทั้งนี้ แม้ว่าจำนวนเงินตามสิทธิที่จะซื้อคืน จะได้รวมจำนวนเงินที่ชดเชยให้กับผู้ถือตราสารสำหรับการยกเลิกสัญญาที่กำหนด กระแสเงินสดตามสัญญาในกรณีดังกล่าวก็ อาจจัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจาก ยอดคงเหลือของเงินต้นได้ นอกจากนี้สิทธิ การไถ่ถอนก่อนกำหนดของผู้ออกเป็น ลักษณะที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น โดยความ เสี่ยงดังกล่าวได้สะท้อนไปในอัตราดอกเบี้ย หน้าตัว (คูปอง) ซึ่งผู้ลงทุนรับรู้ตั้งแต่แรก ดังนั้นตราสารลักษณะดังกล่าวจะไม่ขัดกับเงื่อนไข SPPI</p>
<p>หุ้นกู้แฝงสิทธิให้นักลงทุนไถ่ถอนก่อนกำหนด (Puttable bond)</p>	<p>ตราสารที่มีลักษณะสำคัญที่ผู้ลงทุนมีสิทธิที่จะขอไถ่ถอนได้ก่อนครบกำหนดโดยการไถ่ถอนอาจจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมด</p>	<p>ลักษณะของหุ้นกู้ประเภทที่มีสิทธิแฝง Put option ที่ให้สิทธิแก่ผู้ลงทุนในการไถ่ถอนก่อนครบกำหนด มิได้หมายความว่ากระแสเงินสดตามสัญญาจะไม่จัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้น เว้นแต่ในกรณีที่จำนวนเงินตามสิทธิที่ผู้ลงทุนจะได้รับเมื่อคืนตราสารหนี้กลับไปยังผู้ออกก่อนครบกำหนดมิได้สะท้อนถึงการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้น นอกจากนี้สิทธิการคืนตราสารหนี้กลับไปยังผู้ออกก่อนครบกำหนดนี้เป็นลักษณะที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้น โดยความ เสี่ยงดังกล่าวได้สะท้อนไปในอัตราดอกเบี้ย หน้าตัว (คูปอง) ซึ่งผู้ลงทุนรับรู้ตั้งแต่แรก ดังนั้นตราสารดังกล่าวจะไม่ขัดกับเงื่อนไข</p>

		<i>SPPI</i>
หุ้นกู้ที่มีอนุพันธ์แฝง (Structured note)	ตราสารที่มีลักษณะสำคัญที่การจ่ายผลตอบแทนจะอ้างอิงกับตัวแปรที่กำหนด เช่น ราคาหุ้น ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ อัตราแลกเปลี่ยน ราคาของเครื่องมือทางการเงินอื่น เป็นต้น ส่งผลให้อัตราผลตอบแทนของตราสารมีความผันผวนขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอ้างอิง	ผู้ลงทุนต้องพิจารณาว่ากระแสเงินสดตามสัญญาของหุ้นกูดังกล่าวจัดเป็นการจ่ายเงินต้นและดอกเบี้ยจากยอดคงเหลือของเงินต้นหรือไม่ โดยหุ้นกูดังกล่าวมีเงื่อนไขซึ่งก่อให้เกิดกระแสเงินสดหรือจำกัดกระแสเงินสดในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับการจ่ายเงินที่แสดงถึงเงินต้นและดอกเบี้ย ให้พิจารณาว่าหุ้นกูดังกล่าว <i>ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข SPPI</i>

3. การพิจารณาสถานะ ณ วันที่รับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกของตราสารหนี้ที่ลงทุนและการเปลี่ยนสถานะตามความเสี่ยงด้านเครดิต

ตราสารหนี้ที่ถูกจัดประเภทและวัดมูลค่าในรูปแบบราคาทุนตัดจำหน่าย (Amortized Cost - AC) หรือมูลค่ายุติธรรมผ่านกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (Fair Value through Other Comprehensive Income - FVOCI) ที่ไม่ถูกจัดเป็นสินทรัพย์ทางการเงินที่มีการด้อยค่าด้านเครดิตเมื่อซื้อหรือเมื่อกำเนิด (*Purchased or Originated Credit-Impaired Financial Assets: POCI*) จะต้องมีการตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือรับรู้ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของเครื่องมือทางการเงิน ดังนั้นตราสารหนี้เหล่านี้จึงต้องถูกพิจารณาสถานะ ณ วันที่รับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกเมื่อเริ่มลงทุน และพิจารณาการเปลี่ยนแปลงสถานะตามความเสี่ยงด้านเครดิตที่เปลี่ยนไปโดยไม่จำเป็นต้องรอให้ข้อบ่งชี้การด้อยค่าเกิดขึ้นก่อน กิจการจึงต้องบันทึกผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและบันทึกการเปลี่ยนแปลงในผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยจำนวนผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจะถูกวัดมูลค่าใหม่ทุกวันที่รายงานเพื่อให้สะท้อนการเปลี่ยนแปลงของความเสี่ยงด้านเครดิตจากที่เคยรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรก เพื่อนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างทันเวลามากขึ้น

สำหรับตราสารหนี้ที่ไม่ถูกจัดเป็นสินทรัพย์ที่มีการด้อยค่าด้านเครดิตเมื่อซื้อหรือเมื่อกำเนิด (POCI) การกำหนดสถานะ (Stage) ณ วันที่รับรู้เริ่มต้นสำหรับตราสารหนี้ที่ลงทุนครั้งแรกนั้น ผู้ร่วมตลาดเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าควรที่จะกำหนดให้ตราสารหนี้ทั้งที่อยู่ในกลุ่มน่าลงทุน (Investment grade) และกลุ่มต่ำกว่าน่าลงทุน (Below investment grade) ที่รวมถึงตราสารหนี้ที่ไม่จัดอันดับเครดิต (Non-rated) มี Stage ตั้งต้นที่ Stage 1 เพราะความเสี่ยงต่างๆ ของตราสารได้ถูกชดเชยและสะท้อนอยู่ในอัตราดอกเบี้ยหน้าตัว (คูปอง) แล้วอย่างเหมาะสม

สำหรับการเปลี่ยนแปลง Stage ของตราสารหนี้ ทางผู้ร่วมตลาด เห็นพ้องกันว่า ควรขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ลงทุนแต่ละรายเป็นสำคัญที่ควรพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ อย่างรอบคอบและเชื่อถือได้ โดยปัจจัยควรครอบคลุมในหลายมิติทั้งปัจจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านเศรษฐกิจและการคาดการณ์ที่เพียงพอจะทำให้เชื่อได้ว่าตราสารหนี้ที่มีความเสี่ยงด้านเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในระดับที่ 2 หรือระดับที่ 3 ตามความหมายดังต่อไปนี้

ระดับที่ 2 หากความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้ออกตราสารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ นับตั้งแต่มีการรับรู้รายการเมื่อเริ่มแรกเมื่อเริ่มลงทุน กิจการต้องรับรู้ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดอายุของตราสาร (Lifetime Expected Credit Loss)

ระดับที่ 3 หากความเสี่ยงด้านเครดิตของผู้ออกตราสารเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ และมีหลักฐานชัดเจนถึงการด้อยค่าด้านเครดิต กิจการต้องรับรู้ผลขาดทุนด้านเครดิตที่คาดว่าจะเกิดขึ้นตลอดอายุของตราสาร และจะคำนวณดอกเบี้ยรับจากมูลค่าสินทรัพย์หลังหักผลขาดทุนด้านเครดิต

ทั้งนี้สำหรับตราสารหนี้ที่ไม่ถูกจัดเป็นสินทรัพย์ที่มีการด้อยค่าด้านเครดิตเมื่อซื้อหรือเมื่อกำเนิด (POCI) จะสามารถเปลี่ยนแปลง Stage ขึ้นหรือลงได้ หากสถานการณ์ที่ทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงด้านเครดิตอย่างมีนัยสำคัญนั้นหรือการด้อยค่าด้านเครดิตเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งก็จะทำให้ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญหรือผลขาดทุนด้านเครดิตของเครื่องมือทางการเงินนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ ดังนั้นกิจการแต่ละรายจึงจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการประมาณการดังกล่าว

บรรณานุกรม

- รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สุภัทรกุล ประธานคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี, บทความ ความรู้เกี่ยวกับ IFRS 9 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, กรกฎาคม-ธันวาคม 2561
- สภาวิชาชีพบัญชี 2562 มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 9 เครื่องมือทางการเงิน, ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา วันที่ 21 ก.ย. 2561; <http://www.tfac.or.th/Article/Detail/78326>
- PWC, “IFRS 9 Financial instruments” (Thai General Insurance Association 2017) in Thai: page 14, 22-24, 63; https://www.tgia.org/upload/file_group/12/download_1191.pdf
- PWC, “IFRS 9, Financial Instruments Understanding the basics”: page 22-32; <https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf>
- Grant Thornton, “Get ready for IFRS 9 Classifying and measuring financial instruments” (Issue 1 November 2015): page 13-20; <https://www.grantthornton.global/globalassets/1.-member-firms/global/insights/article-pdfs/ifrs/gti-get-ready-ifrs-9-issue-1-classifying-and-measuring-financial-instruments-upd.pdf>
- KPMG, “First Impression: IFRS 9 Financial Instrument” (September 2014): page 14-20, 25-26; <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2014/09/first-impressions-IFRS9.pdf>
- EY, “Classification of financial instruments under IFRS 9” (May 2015): page 41-56; [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS:_Classification_of_financial_instruments_under_IFRS_9./\\$File/Apply-FI-May2015.pdf](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Applying_IFRS:_Classification_of_financial_instruments_under_IFRS_9./$File/Apply-FI-May2015.pdf)
- MNP LLP, “An Overview of the Impairment Requirements of IFRS 9 Financial Instruments” (February 2017): page 7; <https://www.mnp.ca/SiteAssets/media/PDFs/APSG/2017-03-IFRS-9-Impairment-Guide.pdf>
- MNP LLP, “An Overview of the New Financial Asset Classification and Measurement Requirements of IFRS 9 *Financial Instruments*” (January 2016): page 3-13;

<https://www.mnp.ca/Style%20Library/mnp/images/pdf/2016%2001%20IFRS%209%20Classification%20Guide%20-%20FINAL.pdf>

- BDO, “IFRS in Practice 2018 IFRS 9 Financial Instruments”: page 15-21;
https://www.bdo.se/BDO_SE/media/bdo/Dokument/IFRS/IFRS9-Financial-Instruments-2018.pdf
- European Parliament’s Policy Department A: Economic and Scientific Policy, “Impairment of Greek Government Bonds under IAS 39 and IFRS 9” (2015): page 15-35;
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563462/IPOL_STU\(2015\)563462_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/563462/IPOL_STU(2015)563462_EN.pdf)